

Hoe vergaat het de vasteplantensector in deze moeilijke tijden? Zijn vaste planten geliefd bij de consument, staan de bedrijfsresultaten onder druk, zijn de toekomstperspectieven positief. In een serie artikelen praat BloembollenVisie met een aantal vasteplantenkwekers over hun bedrijf. In deze negende en laatste aflevering Kwekerij De Windroos uit Callantssoog.

Tekst en foto's: Wim Ciggaar

Eigenaar Elise Duivenvoorden studeerde met succes aan de Wageningen Universiteit om vervolgens als freelance tekstschrijver in de Randstad aan de slag te gaan. Haar hobby om planten te kweken liet haar echter niet los en dat leidde in 1998 tot de eerste serieuze stappen om een vasteplantenkwekerij te starten. In de daarop volgende jaren pakte ze de vasteplantenteelt serieus op en drie jaar geleden keerde ze haar oude vak als freelance tekstschrijver definitief de rug toe. Haar standplaats was toen al geruime tijd Callantssoog, waar zij zich de afgelopen jaren volledig op het buitenleven en het ouderlijk bedrijf heeft gestort. Op het voormalige bloembollenbedrijf beschikt zij over alle faciliteiten voor de vasteplantenteelt, inclusief vader André. Zelf woont ze met haar vriend zo'n 1,5 km van het bedrijf vandaan, op een mooi plekje buiten.

TEELTPLAN

Anno 2011 omvat het teeltplan circa 1,5 hectare vaste planten, verdeeld over een 100-tal cultivars. Belangrijkste gewasgroepen zijn Achillea, Astrantia, Campanula, Geranium, Kniphofia, Rudbeckia, Salvia, Thalictrum, Veronicastrum en sinds een paar jaar Itoh-pioenen. De vermeerdering van de kraam vindt deels plaats van plantgoed, deels van eigen stek op trays (ruim een halve hectare). De stekken worden gedeeltelijk bij hoge luchtvochtigheid in een kleine verwarmde kas gemaakt, maar ook in een tunnelkas. Elise Duivenvoorden realiseert zich terdege dat het een luxe is gebruik te kunnen maken van de accommodatie op het bedrijf van haar ouders. "Het is groot voor

De Windroos mikt

Elise Duivenvoorden bij een partij Agastache Black Adder: 'Het liefste zou ik een beetje mijn eigen weg willen gaan in de niches'

een vasteplantenkwekerij van deze omvang en soms voelt het bijna alsof het boven mijn stand is, maar ik ben een serieuze huurder. Het is vrij uniek als je op deze manier van je hobby je beroep kunt maken. Ik verlangde echt terug naar het buitenleven en het werken met mijn handen. Uiteraard ben ik bijzonder blij de gelegenheid gehad te hebben om te studeren en de opgedane kennis als bagage mee te krijgen, maar ik wilde terug naar de natuur. Ook al ben ik nu qua inkomen volledig afhankelijk van de planten en is dat een stuk onzekerder door het eigen risico."

ZO MIN MOGELIJK CHEMIE

Op De Windroos worden uitsluitend landplanten geteeld. In totaal kan Elise over 8 ha zandland rond het bedrijf beschikken, dat afwisselend gebruikt wordt voor de vasteplantenteelt en de verhuur aan derden. "Ik wilde, zo licht ze haar keuze toe, iets doen met de grond van mijn ouders. Bovendien boeit het me heel erg om met grond te werken. Ik vind het ook mooi om te oogsten en te zien wat die grond heeft voortgebracht. Dat er zo iets moois gegroeid is uit een zaadje of een stekje, daar blijf ik me over verwonderen. Met wat ik teel probeer ik altijd zo goed mogelijk te wisselen. De afgelopen jaren zijn we rondgetrokken op het land van mijn vader en als het nodig is kan ik nog uitwijken naar andere hoeken. Ik probeer bij de vasteplantenteelt zo min mogelijk chemie te gebruiken. Ik wil met opgeheven hoofd plantenkweker kunnen zijn in tijden waarin de maatschappelijke weerstand tegen 'spuiten' groeit. Het onkruid wordt uitsluitend mecha-

nisch bestreden of met de hand gewied. In voorgaande jaren hebben we ervaren dat je niet bang hoeft te zijn dat je er onder komt de zitten als je maar weer op tijd met de kar gaat rijden. Onze plantkar wordt namelijk ook als wiedenkar gebruikt, zodat we nooit op de knieën hoeven en zonodig met vier personen kunnen wieden. Ik heb genoeg schade gezien van het chemisch bestrijden van onkruid en bovendien is mijn ervaring dat het gewas zonder chemie sneller dichtgroeit."

GROEISEIZOEN

Het afgelopen groeiseizoen is voor kwekerij De Windroos niet gemakkelijk geweest. In het vroege voorjaar werd de Kop van Noord-Holland geteisterd door drie flinke stormen, gevolgd door een heel warm voorjaar. "Met kunst en vliegwerk en veel water hebben we de planten aan de gang gekregen, maar factoren als veel wind, een droog voorjaar, hitte en vervolgens kou en regen in augustus hebben ervoor gezorgd dat het voor ons geen optimaal groeiseizoen is geworden. Daar kwam nog bij dat een deel van de stekken laat klaar waren doordat de luchtvochtigheid in de tunnelkas moeilijk hoog te houden was. De laat geplante stekken moesten dus in korte tijd heel veel doen en het blijft nog even spannend of die tot leverbaar zijn gegroeid. Begin oktober zijn we begonnen met het rooien van de pioenen, onlangs gevolgd door Thalictrum die beide goede opbrengsten te zien hebben gegeven. De komende week gaan we stilletjes aan verder met rooien op volgorde van de afroepen die binnenkomen. De groei is immers aardig

op gevarieerd assortiment

tot stilstand gekomen. We rooien op voorraad tot half december, zijn tot eind januari bezig met klaarmaken en leveren op afroep af tot begin mei. Het grootste deel gaat weg tussen half december en half februari. Dat doen we met twee vaste mensen en de nodige invalskrachten.”

VROUWENWERK

Voor het rooien wordt een beroep gedaan op de loonwerker die op gezette tijden een halve dag komt rooien. Volgens Elise is met name dat rooien eigenlijk geen vrouwenwerk, maar bij De Windroos staan ze toch hun mannetje. “Sommige soorten gaan echt heel moeilijk de grond uit en ook de loonwerker die toch wel wat gewend is, kijkt steeds weer op van al dat geweld onder de grond. Planten met heel veel haarwortels groeien tot grote plakmaten aan elkaar. Voor het rooien worden die tussen de regels in repen gesneden. Dat helpt een beetje, maar bij sommige soorten blijft het topsport om ze schoon de schuur in te krijgen. Tot nu toe klaarden we het werk op de kwekerij vooral met vrouwen. Denk aan stekken maken en ook het klaarmaken van leverbare planten is vaak vrouwenwerk. Deze winter hebben we voor het eerst versterking van een man voor drie dagen per week. Die heeft meer plezier in het trekker rijden, machines aan- en afkoppelen en heftruck rijden dan ik. Ik kan dat prima, maar het heeft niet mijn voorkeur. Laat mij maar planten snijden. Daarnaast helpt mijn vader met name bij het werk op het land, zoals het klaarleggen van de grond, maar ook bij het rijden met de schoffelmachine. Ook is hij voor mij een belangrijke gesprekspartner, een dankbaar klankbord waar ik met teelttechnische vragen terecht kan.”

AFZETMARKTEN

Het overgrote deel van de productie bij De Windroos gaat naar bollen- en plantenexporteurs en een klein deel naar potplantenkwekers. Het meeste aanbod is afgestemd op de vraag, maar er worden ook minder courante soorten uitgetest om te kijken of daar vraag naar zou kunnen komen. Elise Duivenvoorden wordt daarin geadviseerd door Henk den Hartog van Compass Plants. “Daar hebben we hele goede contacten mee en ik haak dankbaar in op zijn suggesties. Daarnaast blijven we ook zelf goed rondkijken. We hebben een showtuin waar mensen uit de regio en toeristen vanaf het voorjaar welkom zijn om te komen kijken. Als die over het hoogtepunt heen is wordt het op het land juist heel mooi. Soort na soort komt in de zomer in bloei. Juist de tijd dat hier heel veel badgasten komen. Ook op het land zijn ze welkom. Ik vind het leuk om de deur open te

zetten. Laat mensen maar komen kijken. Soms heb ik het idee dat we ze als vak al dat moois niet voldoende weten aan te bieden.

‘Alleen het rooien in de wintermaanden is eigenlijk geen vrouwenwerk’

Die hoeveelheid aan bloemen vinden ze overweldigend. Daarnaast is het ook een manier van aftasten waar we ons wel en niet mee bezig moeten houden. Het leukste zou zijn als ik planten mocht telen die ik zelf heel mooi vind en me zou kunnen specialiseren in een bepaalde tuinsfeer. Ik kijk graag naar ontwerpen van Piet Oudolf of naar de soorten die je vindt bij liefhebberskwekers. Wat ik eigenlijk wil is de weg zien te vinden op de grens tussen wat exporteurs gebruiken en wat ik aan liefhebbersplanten graag zou telen. Een beetje mijn eigen weg te gaan in de niches. Komt er bijvoorbeeld een nieuwe *Thalictrum* op de markt, dan hap ik graag toe. Criterium is wel dat ik een soort zelf wil kunnen vermeerderen. Lukt dat niet, dan is het betreffende soort niets voor mij. Ik ben

niet uit op grote aantallen van een beperkt aantal soorten, maar zoek het meer in variatie. Als bedrijf hebben we daar de ruimte voor. Ik vind het ook prima om kleine aantallen van soorten te leveren.”

TOEKOMST

Over de toekomst van de vasteplantenteelt maakt Elise Duivenvoorden zich niet al te veel zorgen. “Aan de ene kant zie je dat de export naar Amerika is afgenomen, zodat het de vraag is hoeveel ruimte er nog is voor de vasteplantenteelt in de volle grond, anderzijds lopen de verkopen op dit moment prima en lijkt er ruimte voor groei. De kunst is alleen te achterhalen waar je die moet zoeken en in welk sortiment. En teelttechnisch is er het probleem met aaltjes. Dat is echt iets om je tanden in te zetten. Hoe houd je je uitgangsmateriaal en je grond schoon. Misschien is dat nog wel een grotere uitdaging. Dat zijn denk ik de belangrijkste uitdagingen waar we als sector voor staan. Kijk ik naar ons eigen bedrijf, dan is er zeker nog ruimte om te groeien, zoals kortgeleden met de pioenrozen, die ons een stukje werkspreiding heeft opgeleverd. Anderzijds vind ik een omvang van 1,5 ha eigenlijk wel mooi, want ik wil zelf betrokken blijven bij het landwerk. Dat neemt niet weg, dat er wel voldoende geld moet binnenkomen om iedereen te kunnen blijven betalen.”

Een deel van het omvangrijke assortiment uit het teeltplan bij De Windroos, dat in de directe omgeving van het bedrijf geteeld wordt

Resumé

Wat als hobby begon door zaadjes en stekjes te verzamelen en te planten op een hoekje grond van vaders bedrijf, groeide voor Elise Duivenvoorden uit tot een vasteplantenkwekerij van zo'n 1,5 ha, verdeeld over circa 100 cultivars. Het liefste zou ze willen telen wat ze zelf mooi vindt, maar er moet wel geld verdiend worden. Toch blijft ze zoeken naar het snijvlak tussen hetgeen exporteurs gebruiken en wat ze zelf graag wil. Groot in oppervlak hoeft haar bedrijf De Windroos dan ook niet te worden, want haar plezier zit in kleine dingen, niet in het minst in het buiten leven. Kijk voor meer informatie op www.kwekerijdewindroos.nl.